

(11)

$$G = \left\{ \frac{1+2m}{1+2n} : m, n \in \mathbb{Z} \right\}$$

1° zatvorenost

$$(\forall a, b \in G) \quad a \cdot b \in G$$

Neka je : $a = \frac{1+2m_1}{1+2n_1}$ i $b = \frac{1+2m_2}{1+2n_2}$; $m_1, n_1, m_2, n_2 \in \mathbb{Z}$

Sada je:

$$\begin{aligned} a \cdot b &= \frac{(1+2m_1) \cdot (1+2m_2)}{(1+2n_1) \cdot (1+2n_2)} = \frac{1+2m_1+2m_2+4m_1m_2}{1+2n_1+2n_2+4n_1n_2} \\ &= \frac{1+2(m_1+m_2+2m_1m_2)}{1+2(n_1+n_2+2n_1n_2)} \in G \quad \checkmark \end{aligned}$$

2° komutativnost

$$(\forall a, b \in G) \quad a \cdot b = b \cdot a$$

Kako je $G \subset \mathbb{Q}$ i kako je množenje komutativna operacija, komutativnost vrijedi i na skupu G . $\checkmark$

3° asocijativnost

$$(\forall a, b, c \in G) \quad (a \cdot b) \cdot c = a \cdot (b \cdot c)$$

Asocijativnost vrijedi u skupu $\mathbb{Q}$, pa je množenje asocijativna operacija i u $G \subset \mathbb{Q}$. $\checkmark$

4° neutralni element

$$(\forall a \in G) (\exists e \in G) \quad a \cdot e = e \cdot a = a$$

Kako komutativnost vrijedi, dovoljno je pronaći $e \in G$ tako da je.

$$a \cdot e = a \Rightarrow e = 1$$

Kako je $1 = \frac{1+2 \cdot 0}{1+2 \cdot 0} \in G$, neutralni element je $\checkmark e = 1$

5° inverzni element

$$(\forall a \in G)(\exists b \in G) \quad a \cdot b = b \cdot a = e$$

Neka je $a = \frac{1+2m}{1+2n}$, $m, n \in \mathbb{Z}$.

$$\text{Imamo da je: } a \cdot b = 1 \Rightarrow b = \frac{1}{a} = \frac{1}{\frac{1+2m}{1+2n}}$$

pa je $b = \frac{1+2n}{1+2m} \in G$ inverzni element.

Dakle, $(G, \cdot)$ je Abelova grupa.

(12)

$$S = \{ f : f(x) = x + a; \quad x, a \in \mathbb{R} \}$$

1° zatvorenost

$$(\forall f, g \in S) \quad f \circ g \in S$$

Neka je f preslikavanje definisano sa $f(x) = x + a$
 i neka je g preslikavanje definisano sa $g(x) = x + b$,
 $a, b \in \mathbb{R}$.

$$\text{Sada je } (f \circ g)(x) = f(g(x)) = f(x + b) = x + b + a$$

Kako je $b + a \in \mathbb{R}$, $f \circ g \in S$, pa zatvorenost
 vrijedi. ✓

2° komutativnost

$$(\forall f, g \in S) \quad f \circ g = g \circ f$$

Neka je $f(x) = x + a$ i $g(x) = x + b$.

$$\text{Sada je: } (f \circ g)(x) = f(g(x)) = f(x + b) = x + b + a$$

$$\text{i } (g \circ f)(x) = g(f(x)) = g(x + a) = x + a + b$$

Kako je $x + b + a = x + a + b$, komutativnost vrijedi. ✓

3° asocijativnost

$$(\forall f, g, h \in S) \quad (f \circ g) \circ h = f \circ (g \circ h)$$

Neka je $f(x) = x + a$, $g(x) = x + b$ i $h(x) = x + c$.

Imamo da je:

$$\begin{aligned} ((f \circ g) \circ h)(x) &= (f \circ g)(h(x)) = f(g(h(x))) \\ &= f(g(x+c)) = f(x+c+b) = x+c+b+a \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} (f \circ (g \circ h))(x) &= f \circ (g(h(x))) = f(g(h(x))) \\ &= f(g(x+c)) = f(x+c+b) = x+c+b+a \end{aligned}$$

pa asocijativnost vrijedi. ✓

4° neutralni element

$$(\forall f \in S)(\exists e \in S) \quad f \circ e = e \circ f = f$$

Neka je $f(x) = x+a$ i $e(x) = x+b$.

Kako komutativnost vrijedi, treba da pronademo $e(x)$

tako da je: $f(e(x)) = f(x)$

$$(\Rightarrow) f(x+b) = x+a$$

$$(\Rightarrow) x+b+a = x+a \Rightarrow b=0$$

Sada je $e(x) = x$ neutralni element.

5° inverzni element

$$(\forall f \in S)(\exists i \in S) \quad f \circ i = i \circ f = e$$

Neka je $f(x) = x+a$ i $i(x) = x+b$.

Zbog komutativnosti, treba da pronademo $i(x)$

tako da je: $f(i(x)) = e(x)$

$$(\Rightarrow) f(x+b) = x$$

$$(\Rightarrow) x+b+a = x \Rightarrow b = -a$$

Odatle dobijamo da je $i(x) = x-a$ inverzni element.

Dakle, $(S, \circ)$ je Abelova grupa.

(13)

$$G = \left\{ x \in \mathbb{R} : -1 < x < 1 \right\},$$

$$a * b = \frac{a+b}{1+ab}$$

1° zatvorenost

$$(\forall a, b \in G) \quad a * b \in G$$

Kako je $\frac{a+b}{1+ab} \in \mathbb{R}$ jer su $a, b \in \mathbb{R}$, dovoljno je dokazati da vrijedi:

$$-1 < \frac{a+b}{1+ab} < 1 \quad (\Leftrightarrow) \quad -1 < \frac{a+b}{1+ab} \wedge \frac{a+b}{1+ab} < 1$$

$$(\Leftrightarrow) \quad \frac{a+b}{1+ab} + 1 > 0 \quad \wedge \quad \frac{a+b}{1+ab} - 1 < 0$$

$$(\Leftrightarrow) \quad \frac{a+b+1+ab}{1+ab} > 0 \quad \wedge \quad \frac{a+b-1-ab}{1+ab} < 0$$

$$(\Leftrightarrow) \quad \frac{a+1+b(a+1)}{1+ab} > 0 \quad \wedge \quad \frac{a-1-b(a-1)}{1+ab} < 0$$

$$\Leftrightarrow \quad \frac{(a+1)(b+1)}{1+ab} > 0 \quad \wedge \quad \frac{(a-1)(1-b)}{1+ab} < 0 \quad / \cdot (-1)$$

$$(\Leftrightarrow) \quad \frac{(1+a)(1+b)}{1+ab} > 0 \quad \wedge \quad \frac{(1-a)(1-b)}{1+ab} > 0$$

Kako je $a \in (-1, 1)$ i $b \in (-1, 1)$ imamo da je $(1+a) > 0$, $(1+b) > 0$, $(1-a) > 0$, $(1-b) > 0$, $(1+ab) > 0$ pa obje prethodne nejednakosti vrijede.

2° komutativnost

$$(\forall a, b \in G) \quad a * b = b * a$$

Kako je $a * b = \frac{a+b}{1+ab} = \frac{b+a}{1+ba} = b * a$,
komutativnost vrijedi. ✓

3° asocijativnost

$$(\forall a, b, c \in G) \quad (a * b) * c = a * (b * c)$$

Vrijedi:

$$\begin{aligned} (a * b) * c &= \frac{a+b}{1+ab} * c \\ &= \frac{\frac{a+b}{1+ab} + c}{1 + \frac{a+b}{1+ab} \cdot c} \\ &= \frac{\frac{a+b+c+abc}{1+ab}}{\frac{1+ab+ac+bc}{1+ab}} \\ &= \frac{a+b+c+abc}{1+ab+ac+bc} \\ &= \frac{\frac{a+b+c+abc}{1+bc}}{\frac{1+ab+ac+bc}{1+bc}} \\ &= \frac{\frac{a(1+bc)+b+c}{1+bc}}{\frac{1+bc+a(b+c)}{1+bc}} \\ &= \frac{a + \frac{b+c}{1+bc}}{1 + a \cdot \frac{b+c}{1+bc}} = \frac{a + (b * c)}{1 + a \cdot (b * c)} = a * (b * c) \end{aligned}$$

✓

4° neutralni element

$$(\exists! e \in G)(\forall a \in G) \quad a * e = e * a = a$$

Zbog komutativnosti, dovoljno je pronaći $e \in G$ takvo da je

$$a * e = a \quad (\Leftrightarrow) \quad \frac{a+e}{1+ae} = a \quad (\Leftrightarrow) \quad \frac{a+e}{1+ae} - a = 0$$

$$(\Leftrightarrow) \quad \frac{a+e - a(1+ae)}{1+ae} = 0 \quad (\Leftrightarrow) \quad \cancel{a} + e - \cancel{a} - a^2 e = 0$$

$$\Leftrightarrow \quad e(1-a^2) = 0 \quad \Rightarrow \quad e = 0 \in (-1, 1)$$

Dakle, neutralni element je $e = 0$.

5° inverzni element

$$(\forall a \in G)(\exists b \in G) \quad a * b = b * a = e$$

Zbog komutativnosti, dovoljno je pronaći $b \in G$ takvo da je

$$a * b = e \quad (\Leftrightarrow) \quad \frac{a+b}{1+ab} = 0 \quad \Rightarrow \quad a+b=0 \quad \Rightarrow \quad b=-a$$

Dakle, inverzni element elementu a je $b = -a$.

Algebarska struktura $(G, *)$ je Abelova grupa.

(14)

$$S = \{z \in \mathbb{C} : |z| = 1\}$$

Koristeći eksponencijalni oblik kompleksnog broja, uz pretpostavku da je argument tog broja z jednak φ , imamo:

$$z = |z| \cdot e^{i\varphi} = e^{i\varphi}.$$

1° zatvorenost

$$(\forall z_1, z_2 \in S) \quad z_1 \cdot z_2 \in S$$

Neka je $z_1 = e^{i\varphi_1}$, $z_2 = e^{i\varphi_2}$; sada je

$$z_1 \cdot z_2 = e^{i\varphi_1} \cdot e^{i\varphi_2} = e^{i(\varphi_1 + \varphi_2)} \Rightarrow |z_1 \cdot z_2| = 1 \Rightarrow z_1 \cdot z_2 \in S \checkmark$$

2° komutativnost

$$(\forall z_1, z_2 \in S) \quad z_1 \cdot z_2 = z_2 \cdot z_1$$

Nasljedujemo iz osobine komutativnosti množenja kompleksnih brojeva. $\checkmark$

3° asocijativnost

$$(\forall z_1, z_2, z_3 \in S) \quad (z_1 \cdot z_2) \cdot z_3 = z_1 \cdot (z_2 \cdot z_3)$$

Nasljedujemo iz osobine asocijativnosti množenja kompleksnih brojeva. $\checkmark$

4° neutralni element

$$(\forall z \in S) (\exists! e \in S) \quad z \cdot e = e \cdot z = z$$

Zbog komutativnosti, dovoljno je pronaći e tako da je

$$z \cdot e = z \Rightarrow e = 1 = e^{i0} \in S.$$

Neutralni element je $e = 1$.

5° inverzni element

$$(\forall z \in S)(\exists u \in S) \quad z \cdot u = u \cdot z = e$$

Zbog komutativnosti, dovoljno je pronaći u tako da je

$$z \cdot u = e \Rightarrow u = \frac{e}{z} = \frac{1}{z}$$

Neka je $z = e^{ip}$. Tada je $u = \frac{1}{e^{ip}} = e^{-ip}$,

odakle je $|u| = 1$ pa $u \in S$.

Dakle, za odabranu $z \in S$, inverzni element je

$$u = \frac{1}{z}.$$

Algebarska struktura $(S, \cdot)$ je Abelova grupa.

(15)

$$(a,b) * (c,d) = (a+c, (-1)^c b + d)$$

1° zatvorenost

$$(\forall (a,b), (c,d) \in \mathbb{Z}^2) \quad (a,b) * (c,d) \in \mathbb{Z}^2$$

Kako je $a+c \in \mathbb{Z}$ i $(-1)^c b + d \in \mathbb{Z}$, zatvorenost vrijedi.

2° komutativnost.

Neka je $(a,b) = (1,1)$ i $(c,d) = (2,2)$.

Tada je:

$$(a,b) * (c,d) = (1,1) * (2,2) = (3, (-1)^2 \cdot 1 + 2) = (3,3)$$

$$(c,d) * (a,b) = (2,2) * (1,1) = (3, (-1)^1 \cdot 2 + 1) = (3,-1)$$

Ovim smo pronašli kontra primjer i pokazali da komutativnost ne vrijedi.

3° asocijativnost

$$(\forall (a,b), (c,d), (e,f) \in \mathbb{Z}^2) \quad ((a,b) * (c,d)) * (e,f) = (a,b) * ((c,d) * (e,f))$$

Sa jedne strane imamo da je:

$$\begin{aligned} ((a,b) * (c,d)) * (e,f) &= (a+c, (-1)^c b + d) * (e,f) \\ &= (a+c+e, (-1)^e \cdot ((-1)^c b + d) + f) \\ &= (a+c+e, (-1)^{c+e} b + (-1)^e d + f) \end{aligned}$$

Sa druge strane imamo da je

$$\begin{aligned} (a,b) * ((c,d) * (e,f)) &= (a,b) * (c+e, (-1)^e d + f) \\ &= (a+c+e, (-1)^{c+e} b + (-1)^e d + f), \end{aligned}$$

pa asocijativnost jasno vrijedi.

4° neutralni element

$$(\forall (a,b) \in \mathbb{Z}^2) (\exists! (e_1, e_2) \in \mathbb{Z}^2) \quad (a,b) * (e_1, e_2) = (e_1, e_2) * (a,b) = (a,b)$$

Kako komutativnost ne vrijedi, moramo odvojeno da tražimo desni i lijevi neutralni element:

$$(a,b) * (e_1, e_2) = (a,b)$$

$$\Rightarrow (a+e_1, (-1)^{e_1}b+e_2) = (a,b) \Rightarrow$$

$$a+e_1 = a \Rightarrow e_1 = 0$$

$$\frac{(-1)^{e_1}b+e_2 = b}{(-1)^0 \cdot b + e_2 = b} \Rightarrow$$

$$b+e_2 = b \Rightarrow e_2 = 0$$

Dakle, desni neutralni element je $(e_1, e_2) = (0, 0)$.

$$(e_1, e_2) * (a,b) = (a,b)$$

$$\Leftrightarrow (e_1+a, (-1)^a \cdot e_2+b) = (a,b) \Rightarrow$$

$$e_1+a = a \Rightarrow e_1 = 0$$

$$\frac{(-1)^a \cdot e_2 + b = b}{(-1)^a \cdot e_2 = 0} \Rightarrow e_2 = 0$$

Dakle, lijevi inverzni element je $(e_1, e_2) = (0, 0)$.

Pošto su lijevi i desni neutralni element jednaki, algebarska struktura ima jedinstven neutralni element i on je $(e_1, e_2) = (0, 0)$.

5° inverzni element

$$(\forall (a,b) \in \mathbb{Z}^2) (\exists (i_1, i_2) \in \mathbb{Z}^2) : \begin{aligned} (a,b) * (i_1, i_2) &= \\ (i_1, i_2) * (a,b) &= (e_1, e_2) \end{aligned}$$

Kako komutativnost ne vrijedi, moramo odvojeno da tražimo desni i lijevi inverzni element.

$$(a,b) * (i_1, i_2) = (e_1, e_2)$$

$$\Leftrightarrow (a+i_1, (-1)^{i_1}b+i_2) = (0,0) \Rightarrow$$

$$a+i_1 = 0 \Rightarrow i_1 = -a$$

$$(-1)^{i_1}b+i_2 = 0 \Rightarrow i_2 = -(-1)^{i_1}b = (-1) \cdot (-1)^{-a}b = (-1)^{1-a}b$$

Dakle, desni inverzni element je $(i_1, i_2) = (-a, (-1)^{1-a}b)$.

$$(i_1, i_2) * (a,b) = (e_1, e_2)$$

$$\Leftrightarrow (i_1+a, (-1)^a i_2+b) = (0,0) \Rightarrow$$

$$i_1+a = 0 \Rightarrow i_1 = -a$$

$$(-1)^a \cdot i_2 + b = 0 \Rightarrow i_2 = \frac{-b}{(-1)^a} = (-1) \cdot (-1)^{-a} \cdot b = (-1)^{1-a}b$$

Dakle, lijevi inverzni element je $(i_1, i_2) = (-a, (-1)^{1-a}b)$.

Pošto su lijevi i desni inverzni element jednaki, algebarska struktura ima jedinstven inverzni element i on je za proizvoljno $(a,b) \in \mathbb{Z}^2$ jednak

$$(i_1, i_2) = (-a, (-1)^{1-a}b).$$

Dakle $(\mathbb{Z}^2, *)$ je grupa.